

MAGAZINE
SEPTEMBER 2024

80 JAAR

HERDENKEN EN VIEREN
IN MEIERIJSTAD

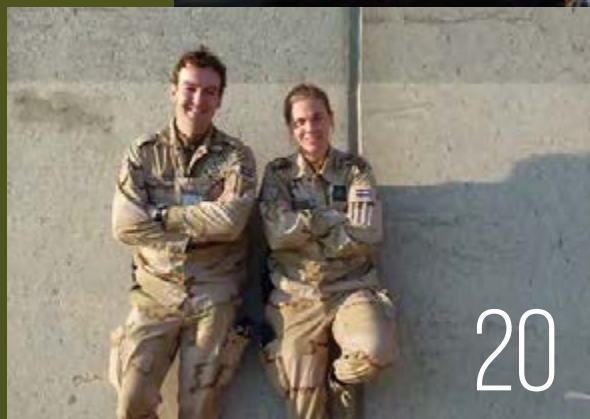
VRIJHEID IS EEN WERKWOORD
EEN GEWAAGD PLAN MISLUKT
HET GONST OP DE SCHOLEN

INHOUDSOPGAVE

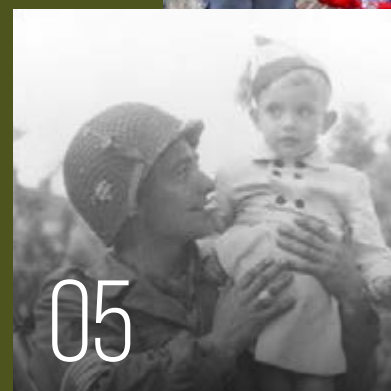
27

16

20

05

05

VUURGEVECHT HURKSKE

Onthulling monument aan het Rauwven ter nagedachtenis aan gevecht rond neergestort zweefvliegtuig.

09

OORLOGSVERHAAL

Als jong meisje maakt Tilly van der Vleuten-Hellings (89) uit Schijndel de oorlog bewust mee.

16

OORLOG IN OEKRAÏNE

In gesprek met vluchteling Karyna Kutova uit Oekraïne.

20

VETERANEN MEIERIJSTAD

Echtpaar Michiel Janssen en Annelies Fleuren ging op missie in Afghanistan.

24

CULTUURKADE

Herdenken en vieren: zo gonst het op de scholen.

27

BEVRIJDINGSRECEPT

Chefkok Sietse Blummel serveert historie op je bord.

COLOFON

Dit is een uitgave van gemeente Meierijstad

REDACTIE

Philip van den Brand
Mark van den Broek
Evelien Lucius
Fieke van Schijndel
Hetty van den Tillaart

VORMGEVING

New. Brand Activators

DRUK

Koninklijke Drukkerij
Em. de Jong B.V.

OPLAGE

5000 stuks

Lees het magazine online op
www.meierijstadherdenkt.nl

BRUGGEN SLAAN

"Het belang van herdenken is groot en de aandacht ervoor neemt in heel Meierijstad nog ieder jaar toe. Dat zit 'm niet alleen in het respect voor de bevrijders uit het verleden, maar gaat ook over wat we ervan hebben geleerd voor de toekomst. Dat is bij de viering van tachtig jaar vrijheid belangrijker dan ooit.

Het doet me goed dat er in alle kernen van Meierijstad zoveel initiatieven worden ontplooid. Dat zit als het ware in ons DNA. Inwoners zijn bereid er veel tijd en energie in steken. Dat faciliteren wij als gemeente graag. Het sterkt me bovendien in het beeld dat mensen beseffen dat dit van betekenis is.

Dat we de verhalen vertellen over die oorlog, tachtig jaar geleden, is belangrijk. Geschiedenis is iets levends. Bij de beelden van vandaag horen de verhalen van toen. Om de toekomst te kunnen zien moet je de historie kennen. Dat we deze geschiedenis 'vertalen' naar de huidige tijd is nodig om de jeugd betrokken te houden. Het indrukwekkende lesprogramma van Cultuurkade Meierijstad helpt daarbij.

Nog steeds komen er verhalen los. Neem de evacuatie van Olland, waar je in dit magazine over leest. Dat was bijna een blinde vlek. In deze regio is tijdens Operatie Market Garden heftig gevochten. De parachutes van de 101st Airborne Division landden in onze gemeente. Eerde was het eerste bevrijdde dorp van Brabant. Daarom is het zo fijn dat de herdenking van tachtig jaar bevrijding in Brabant hier in Meierijstad begint.

Het provinciale thema 'Brug naar de vrijheid' is erg krachtig. Deze tijd vraagt ons om bruggen te slaan; tussen generaties en verhalen. Weinig veteranen zijn nog in leven. Nu is het moment om de slag te maken naar iedereen die er niet bij is geweest. Dan helpen de verhalen om de gebeurtenissen, dilemma's en uitdagingen van toen te begrijpen.

'Nooit meer oorlog', werd er gezegd. We hebben dat bijna naïef geroepen, zonder het besef wat daar iedere dag voor nodig is. Kijk naar wat er gebeurt in Oekraïne en Gaza. Wat hebben we dan geleerd? Het geeft nog meer betekenis aan tachtig jaar vrijheid. We beseffen méér dan ooit: vrijheid is een werkwoord. Iedere dag.

Herdenken en vrijheid vieren doe je samen. In onze gemeente wordt veel georganiseerd. Zelf kijk ik uit naar de ontmoetingen met de militairen van de 101st Airborne Division (Air Assault). Dat er een diepe band is met onze gemeente heb ik zelf ervaren tijdens een bezoek aan hun thuisbasis Fort Campbell. De Amerikanen vinden het prachtig dat hun voorgangers hier nog steeds respectvol worden herdacht. Ik ben er trots op dat zij op 17 september een unieke *Air Assault* demo verzorgen.

'Brabant Herinnert' start op 13 september op de Vlagheide in Eerde. Het toneelstuk 'Achter de horizon' beleeft dan haar première. Met een duidelijke boodschap voor alle Brabanders. Laten we daarom bruggen slaan naar burgers uit alle gemeenten in onze provincie. Met de start van de herdenking hoop ik vooral ook dat onze lokale initiatieven extra exposure krijgen. Daar draagt dit magazine mede aan bij."

KEES VAN ROOIJ
burgemeester Meierijstad

WE STAND ON

THE SHOULDERS OF

OUR PREDECESSORS

80 years ago this September, the 101st Airborne Division played a key role in the battles for Eerde, Veghel, Sint-Oedenrode, Eindhoven, Nuenen, Best, and Son. At that time, the division could not have foreseen the relationship that would be forged between the liberators and the liberated. Each year since, we celebrate and embrace one another in remembrance of the sacrifices made during the Second World War.

The successes and sacrifices of Operation Market Garden live on in every "Screaming Eagle" Soldier. Preserving the history and the heritage of the communities in and around the corridor, along with the stories which lie therein, is one of the highest honors bestowed upon the 101st Airborne Division. We will forever strive to uphold the values of those who made the ultimate sacrifice in the name of freedom and liberty, be it Soldier or Citizen.

We, the current members of the 101st, still take inspiration from the heroic actions of Soldiers like Private First Class Joe Mann, who selflessly threw himself on a grenade to save his comrades, or Sergeant Jacob Wingard, who was killed while providing observation to direct mortar fire from "the windmill." Their commitment to freedom and tenacity in the face of a determined enemy are a model for Screaming Eagles today.

The 101st Airborne Division came into existence in 1942 knowing war was on the horizon. Today, it remains at the forefront of the evolution of vertical envelopment, ready to address the world's evolving security landscape with the same audacity shown by our forefathers during Operation Market Garden.

BRETT G. SYLVIA

*Major General, United States Army
Commanding General, 101st Airborne Division
(Air Assault)*

GROTER CONTRAST MET DE OORLOG BESTAAT NIET

Erp, vrijdag 22 september 1944. De Duitse luitenant Heinrich Schönemann beschrijft in een brief het landschap rond 't Hurkske. "Idyllisch, bijna als in een droom. Een groter contrast met de oorlog bestaat niet. Het is een genot om te leven." Ondanks de verschrikkingen van de oorlog heeft hij oog voor de mooie dorpen en prachtige natuur. Een dag later belandt de luitenant in het Erpse bosgebied in een vuurgevecht met Amerikaanse soldaten.

AMERIKAANSE GLIDER

Operatie Market Garden is in volle gang. Tussen Erp en Gemert wemelt het van de Duitse soldaten. Ze willen richting Veghel trekken, om de opmars van de geallieerde troepen op Hells Highway te stoppen. Bij 't Hurkske heeft een Amerikaans waco-zweefvliegtuig een noodlanding gemaakt, midden in vijandelijk gebied. Het bataljon waarvan Heinrich Schönemann onderdeel is, krijgt opdracht om de gestrande bemanning aan te vallen. Er volgt een urenlang vuurgevecht. Als de munitie van de Amerikanen opraakt geven zij zich over. "Don't shoot! We surrender!", schreeuwt sergeant Billy Condon zo hard als hij kan. Hij legt zijn wapen neer en staat langzaam op, met zijn handen omhoog. Hij verwacht elk moment een kogel.

FOR YOU THE WAR IS OVER

Maar het blijft stil. De Duitsers komen langzaam dichterbij. Condon kan nauwelijks geloven dat het schieten uitblijft. "No one fired, although I'm sure their emotions were running as high as ours, if not higher, since I was confident that we had killed a few of their men." Een Duitse officier antwoordt in vloeiend Engels: "Put down your weapons. For you, the war is over." De Amerikanen worden door de Duitsers krijgsgevangen genomen. Op dat moment is de Duitse luitenant Schönemann al zwaargewond afgevoerd. Op zondag 24 september 1944 sterft hij op 40-jarige leeftijd. Heinrich Schönemann laat een zwangere vrouw achter en een zoontje van negen maanden: Heinrich junior.

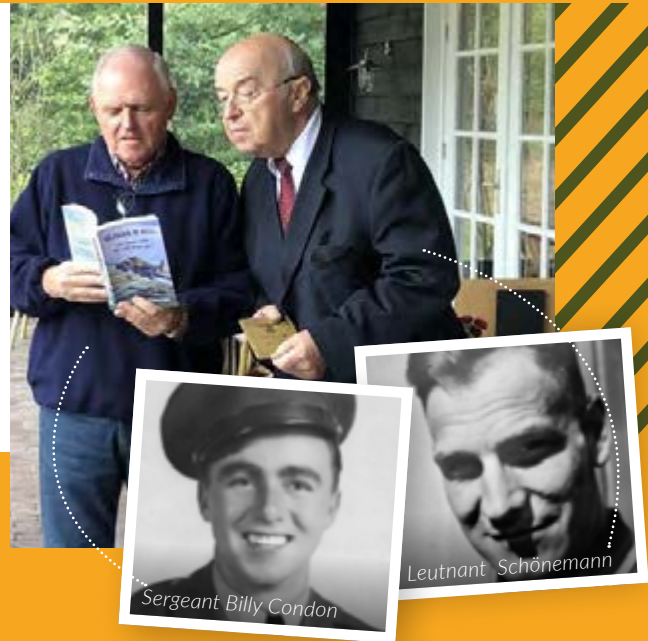

Foto: Thomas Koehl (neef van Billy Condon) en Heinrich Schönemann (zoon van Leutnant Schönemann) tijdens hun ontmoeting in Erp in 2022.

HET HELE
VERHAAL LEZEN?
Scan de QR-code

BIJZONDERE ONTMOETING

Anno 2022 ligt 't Hurkske er vredig bij. In het bosgebied tussen Erp en Boerdonk wandelen twee oudere mannen. Het zijn Heinrich Schönemann junior (78 jaar, zoon van) en Thomas Koehl (74 jaar, neef van Billy Condon). Nazaten van de Duitse bezetter en Amerikaanse bevrijder die op deze plek in een vuurgevecht op leven en dood belandden. Beiden gingen op zoek naar het oorlogsverleden van hun geliefde familielid. Via heemkundekring Erthepe kwam een ontmoeting tot stand. Thomas vertelt over zijn oom, die getraumatiseerd raakte tijdens zijn krijgsgevangenschap. Heinrich vertelt over zijn vader, die hij nooit heeft gekend.

ONTHULLING MONUMENT

Op 22 september wordt aan het Rauwven een monument onthuld. Ter nagedachtenis aan het vuurgevecht rond het neergestorte zweefvliegtuig in 't Hurkske. Het monument is tot stand gekomen dankzij de inzet van een groep betrokken inwoners vanuit Stichting Cornelius van Boerdonk en Heemkundekring Erthepe. In het ontwerp zijn treffende woorden in het Duits en Engels opgenomen: "Het is altijd iemands vader, het is altijd iemands zoon."

Operatie Market Garden was een geallieerd offensief tegen Nazi-Duitsland. Het bestond uit een luchtlandingsoperatie (Market) en een grondoffensief (Garden). Doel was het forceren van een doorbraak naar het Ruhrgebied. Daarvoor moesten strategische bruggen worden bezet, waaronder die bij Son en Veghel. Market Garden luidde de bevrijding van Brabant in. Meierijstad werd een frontgebied. Sterker nog, Operatie Market Garden mislukte door de gevechten in onze gemeente. Een overzicht op hoofdlijnen.

Foto: A. Kochka via E. Janssen

17 SEPTEMBER 1944

Dakota's droppen 6.695 Amerikaanse parachutisten van de 101st Airborne Division boven de Sonse Heide en de Vlagheide. Eerde wordt als eerste bevrijd. Het 1e bataljon mist de dropzone bij het Dorshout en springt bij Kasteel Heeswijk. In korte tijd bezetten het 501ste en 502ste regiment de bruggen bij Sint-Oedenrode en Veghel. Ook Nijnsel wordt bevrijd. Een smalle strook, oftewel 'Corridor', aan weerszijden van de weg Eindhoven-Nijmegen is in Amerikaanse handen.

Foto: BHIC

26 SEPTEMBER 1944

Op 26 september komt, na het vrijmaken van Duitse mijnen, het verkeer over de Corridor weer op gang. Operatie Market Garden is dan al mislukt. De blokkade tussen Sint-Oedenrode en Veghel in de dagen ervoor vormt de nekslag. Het oponthoud en gebrek aan aanvoer van troepen en middelen richting Arnhem wordt Operatie Market Garden fataal.

Foto: A. Kochka via E. Janssen

23 OKTOBER 1944

Vanuit Eerde start op 23 oktober 'Operation Pheasant'. Met deze actie willen de geallieerden Noord-Brabant van de Duitsers bevrijden. Het is de Schotse Highland Division die Schijndel en Olland definitief bevrijdt. Terugkerende bewoners treffen een gehavende woonomgeving aan. Met name Schijndel is zwaar getroffen.

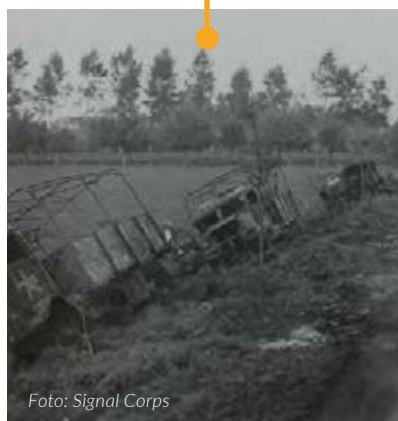

Foto: Signal Corps

24-25 SEPTEMBER 1944

Het hoofdkwartier van de Airborne-divisie wordt overgebracht van Henkenshage in Sint-Oedenrode naar Klondike in Veghel. Het Britse leger bevrijdt Keldonk en Erp op 24 september. Diezelfde dag blokkeren de Duitsers de Corridor bij de Koevering en verschansen ze zich in de Eerdse Bergen. Het gevecht in de zandverstuivingen wordt bekend als 'Battle of the Sanddunes'. De Eerdse kerk en molen raken zwaar beschadigd. De Koeveringse molen brandt op 25 september af. Diezelfde dag breekt de Duitse weerstand.

OPERATIE MARKET GARDEN SEPT-OKT. 1944

19-21 SEPTEMBER 1944

Het 30ste Britse legerkorps rukt op via Nijnsel, Sint-Oedenrode en Veghel naar Mariaheide. Inwoners uit bezette dorpen als Erp en Schijndel bezoeken de feestelijke doortocht van de grondtroepen. Op 21 september bezetten geallieerden Schijndel om een Duitse aanval vanuit het dorp te voorkomen. Maar er is zwaar weer op komst. Diezelfde middag wordt in Veghel alle versiering binnengehaald en moeten de feestende mensen van straat.

Foto: A. Kochka via E. Janssen

23 SEPTEMBER - 23 OKTOBER 1944

Tijdens de aanval op Veghel bezetten de Duitsers Schijndel en Wijbosch opnieuw. De dorpen liggen midden in het front. Met het inslaan van de eerste granaten starten de 'Granaatweken'. Grote delen van de dorpen worden in puin geschoten. Iconen als de fabriek van Jansen de Wit en het raadhuis van Schijndel staan in lichterlaaie. Terwijl inwoners in de kelders schuilen en worden geëvacueerd, gaan have en goed verloren.

Foto: Signal Corps

Foto:wegnaardebevrijding.nl

22-23 SEPTEMBER 1944

Schijndel wordt in de ochtend van 22 september prijsgegeven. De Duitsers starten vanuit het Hurkske in Erp een tankoffensief op de 'Engte van Veghel'. Daar liggen de meeste bruggen in de kwetsbare Corridor. Van de Hezelaarstraat in Veghel tot aan Mariaheide doorbreken en blokkeren de Duitsers de Corridor. Op 23 september weten geallieerde troepen deze weer te openen. RAF-jachtvliegtuigen beschieten Duitse colonnes in Erp. De Britse opmars richting Gemert dwingt de Duitsers tot de terugtocht.

Foto: NARA

BRABANT HERINNERT START OP VLAGHEIDE

Brabant Herinnert ontwikkelt samen met vele partners een bijzonder programma in het kader van 80 jaar vrijheid in de provincie Noord-Brabant. Dit programma slaat een brug tussen het verleden en de toekomst. Enerzijds door het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog blijvend een plek te geven en de persoonlijke verhalen door te geven. Anderzijds door een sterke focus te hebben op het gesprek over vrede en vrijheid vandaag de dag. In het hart van Meierijstad wordt op vrijdag 13 september het officiële startsein gegeven voor het programma Brabant Herinnert - 80 jaar vrijheid.

OPENLUCHTTHEATER

De aftrap van het herdenkingsjaar vindt die dag plaats op de Vlagheide. Tijdens het openingsprogramma worden genodigden en bezoekers getraakteerd op een primeur: de teaser van het pop-up openluchttheaterstuk *Achter de Horizon*. Na een tour langs verschillende Brabantse steden, keert de voorstelling in mei 2025 terug naar de Vlagheide voor de grande finale. Caroline Belt, programmadirecteur van Brabant Herinnert, vertelt: "Op deze plek zijn op 17 september 1944 honderden parachutisten geland bij de start van Operatie Market Garden. Als je bovenop de Vlagheide staat zie je ook een stuk van de corridor. En je kijkt er uit over Brabant, in de verte zie je Eindhoven en Den Bosch liggen. Deze plek roept de vraag op: wat ligt er achter de horizon voor jou in het verschiet?"

GEZICHTSPUNTEN

Het creatief brein van Achter de Horizon is Aart van Bolhuis. Hij zag al snel mogelijkheden toen hij de Vlagheide voor het eerst bezocht. "De twee toppen, verbonden door een pad, vond ik direct enorm interessant. Je ziet vanaf hier de geallieerde opmars van zuid naar noord aan je voeten liggen. Diverse Brabantse makers geven invulling aan de gezichtspunten die in de voorstelling worden belicht. De scènes komen tot uiting op verschillende plekken in het landschap. Vanuit de historische context brengen we het verhaal naar het heden."

Foto: Locatiebezoek artistiek team Achter de Horizon op de Vlagheide

UNIVERSELE WAARDEN

Het verhaal van het joodse meisje Hanneke dat in Eerde onderdook, vormt een inspiratie voor het theaterstuk. Vanuit historische anekdotes wordt in tijdloze flash forwards gekeken naar het perspectief op vrijheid van allerlei personages, zoals van een soldaat, vluchteling of jongere. Het stuk slaat een brug tussen het verhaal van toen en de waarde van vrede en vrijheid in het nu. Caroline: "De actualiteit toont aan hoe kwetsbaar onze vrijheid is. Ik ben dankbaar dat ik vanuit mijn rol met deze thematiek mag werken. We zijn met Brabant Herinnert doorlopend op zoek naar nieuwe vormen hoe we de verhalen van toen en het belang van vrede en vrijheid nu kunnen overbrengen, aan en samen met jongere generaties."

BRABANT: BRUG NAAR VRIJHEID

De website www.brabantherinnert.nl staat boordevol activiteiten, verhalen en routes. Je ontdekt er het volledige programma van Brabant Herinnert, met onder meer de wandelstafette *Vrijheidspad*, het jongerenproject *Studio Herinner* en het onderzoek voor *Het Andere Verhaal*.

DE LOOPGRAVEN LAGEN ACHTER ONS HUIS

Als jong meisje maakt Tilly van der Vleuten-Hellings (89) uit Schijndel de oorlog bewust mee. Duitsers die door de straat marcheren, granaten die fluitend over je hoofd vliegen en boerderijen die in brand staan. De beelden staan helder op haar netvlies.

“In het begin van de oorlog zochten Nederlandse soldaten onderdak bij onze burens. Omdat ze honger hadden kwamen ze bij ons vragen of er wat te eten was. Mijn moeder gaf ze eieren die ze zelf bakten. Een kapitein zag het en stuurde de soldaten weg. Veel te gevaarlijk, vond hij.”

Tilly van der Vleuten zit vol met anekdotes over de oorlogsjaren, die volgens haar overigens redelijk rustig verlopen. Ze gaat naar school bij de nonnen en speelt met haar vriendinnen. “Omdat we zelf een boerderij hadden met enkele dieren hebben wij nooit honger gekend.” Dat was niet voor iedereen zo. Ze weet nog goed dat een Joodse vrouw met een vierjarig kindje elke dag melk kwam halen. “Op een dag kwam ze huilend aan. Ze moest zichzelf melden en met de trein mee, maar dat wilde ze niet. Ze was zó bang. We weten allemaal waar die treinen naartoe gingen...”

Als met Operatie Market Garden in september 1944 de bevrijding wordt ingezet verandert Schijndel in een oorlogsgebied. Deze periode staat bekend als de ‘Granaatweken’. Het dorp ligt enkele weken in de frontlinie. Duitsers en de geallieerden bestoken elkaar met granaten. Veel daarvan vallen in Schijndel neer met alle gevolgen van dien. Meer dan 300 huizen worden verwoest en nog eens 300 raken zwaar beschadigd. Er vallen ook slachtoffers.

Inwoners zoeken beschutting in kelders of vinden onderdak in de omgeving. Kostbare spullen zoals meubels, serviesgoed en een naaimachine worden door Tilly’s vader nog snel achter het kippenhok onder de grond gestopt. “We durfden thuis niet meer te slapen en kropen achter de hooiberg.

HET HELE VERHAAL
LEZEN? Scan de QR-code

De honger werd gestild met appels die vlug werden opgeraapt.” De Duitsers sommeren iedereen om hun huizen te verlaten. Ook de oude moeder van de buurman moet er aan geloven. “Zij wilde niet. De soldaten zeiden: ‘Geen probleem. Dan schieten we haar wel kapot!’ Dat maakte enorme indruk.” Het gezin vlucht richting Gemonde waar ze in de Elde met 64 anderen in twee schuilkelders verblijven. Na zes lange weken keren ze terug naar huis. Ze treffen een puinhoop aan. Alles is verwoest.

“Toen de oorlog voorbij was gooiden de Amerikanen overal met sigaretten en kwatta’s (chocoladerepen). Van het stof van parachutes die in de wei waren gevonden werd voor mij een mooi wit jurkje gemaakt.” Het leven neemt weer zijn normale beloop. Gevaar loert er echter nog lang. Zo wil Tilly’s vader een stuk land omploegen en komt daarbij in de grond van alles tegen. “Ook van die ‘bollen’. Dat bleken landmijnen te zijn. Levensgevaarlijk. Ze waren niet afgegaan omdat ze te zwaar waren. De opsporingsdienst heeft ze later opgeruimd.”

ZWIJGEN IS GOUD

Over de oorlog praat Tilly niet vaak. “Dat werd ons als kind al op het hart gedrukt. Spreken is zilver, zwijgen is goud.

We mochten niks zeggen, tegen niemand.” Dat er volop aandacht is voor de Tweede Wereldoorlog vindt ze prima. Oorlogsfilm en -documentaires laat ze aan zich voorbijgaan. “Dan zet ik de televisie af. Ik heb er zelf genoeg van gezien. De loopgraven lagen letterlijk achter ons huis.”

KIND ZONDER OORLOG

“Oorlog dat was altijd ver weg, iets van vroeger. Mijn opa vertelt wel eens wat en op school leren we over de Tweede Wereldoorlog.

Nu is oorlog dichtbij, door het Jeugdjournaal, door de krant die op tafel ligt en door de meester die vertelt over wat er gebeurt in Gaza en Oekraïne. Ik vind het echt heel akelig wat er daar gebeurt en kan me niet voorstellen hoe het is om in angst voor bommen te leven.

Ik ben kinderburchemeester in Meierijstad en mag heel vaak leuke dingen doen om andere kinderen enthousiast te maken actief te spelen en te sporten. Maar, ook hier wonen kinderen die uit zo'n gebied met oorlog komen. Wat denken zij wel niet als ze harde geluiden of knallen horen? Zouden ze dan weer bang zijn? Fijn dat deze vluchtelingen een veilig huis hebben gevonden in Meierijstad.

Ik hoop dat we aardig kunnen zijn tegen alle mensen die gevlucht zijn en een plekje hebben gekregen hier in Nederland. Ook deze kinderen moeten veilig kunnen spelen. We moeten ze helpen. Ik ben een kind zonder oorlog en hoop dat ik dat samen met alle anderen altijd kan blijven.”

KARLIJN KOENEN
Kinderburchemeester Meierijstad

It's valuable that Meierijstad commemorates the actions of the 101st in 1944 because it preserves the history of the unit's actions in your country. It also serves as a reminder to 101st Soldiers of the relationship and impact we have with the people.

That commemoration is still taking place in the Netherlands is important while it preserves our understanding of the country's culture and reminds us of what could have been lost if we did not protect it eighty years ago.

SGT AUSTAN PAYAN
(Sergant van de 101ste Airborne Division (Air Assault) die in september 2023 Meierijstad bezocht)

MARKET GARDEN

EEN GEWAAGD PLAN MISLUKT BIJ EERDE

Zondag 17 september 1944: Zwaar gebrom van tientallen vliegtuigen klinkt boven Eerde. Mensen komen naar buiten. Vol verbazing kijken ze naar de lucht. Die hangt vol met honderden parachutes. Aan elke parachute bungelt een Amerikaanse soldaat van de 101ste Airborne Division. Operatie Market Garden is begonnen! Met deze operatie van de geallieerden moet Nazi-Duitsland verslagen worden. Dat het plan mede door gebeurtenissen bij Eerde zou mislukken, weet dan nog niemand. Wat gebeurde er?

HET PLAN

In 1944 bedenken de Amerikanen en Engelsen een gewaagd plan om Duitsland sneller te kunnen verslaan. De kans op mislukken van dat plan is groot. De operatie krijgt de titel Market Garden. Er zouden parachutisten uit vliegtuigen gedropt (Market) worden bij Son, Veghel, Grave, Nijmegen en Arnhem. Die moeten de bruggen over enkele kanalen en rivieren veroveren. Daarna zou het leger vanuit het zuiden over de Corridor (= een smalle doorgang in bezet gebied) naar Duitsland oprukken (Garden). De geallieerden willen het Ruhrgebied veroveren en daarna de rest van Duitsland innemen.

LUCHTLANDINGEN BIJ EERDE

Op zondag 17 september 1944 is de lucht vol vliegtuigen. Boven Eerde springen honderden Amerikaanse Airborne-parachutisten naar beneden. Ze zijn gekomen om de bruggen over de Zuid-Willemsvaart en de Aa bij Veghel te bezetten.

BEVRIJD!

En wat gaat dat snel. Binnen korte tijd zijn Eerde, de autoweg tussen Sint-Oedenrode en Veghel én de bruggen over het kanaal en de Aa door Amerikaanse Airborne-soldaten bezet. De Duitse soldaten in het dorp geven zich over. Veghel is bevrijd! Alle vlaggen worden uitgehangen. Het hele dorp viert feest.

DE CORRIDOR

De Amerikanen bouwen een extra grote brug over de Zuid-Willemsvaart bij Veghel. Daar kunnen de Engelse tanks overheen. Zij komen uit Eindhoven via Sint-Oedenrode over een smalle weg, de Corridor. De hele dag rijden jeeps, tanks en andere voertuigen over de Corridor door Sint-Oedenrode en Veghel richting Arnhem.

'BATTLE OF THE SANDDUNES'

Eerde is in handen van de Amerikanen, maar Duitse soldaten verzamelen zich in de zandduinen rond het dorp. Op 24 september openen ze de aanval op de Corridor en op Eerde. Deze aanval wordt bekend als de 'Battle of the Sanddunes'. Er wordt hevig gevochten. Kogels en granaten vliegen door het dorp. De Sint-Antoniusmolen en de Antonius Abtkerk raken zwaar beschadigd door Duits vuur. De Amerikanen gebruiken de gebouwen als uitkijkpost. 48 Amerikanen, 12 Britten, een onbekend aantal Duitsers en 9 Eerdenaren komen om het leven.

MISLUKT

Eerde wordt bevrijd, maar de opmars van de geallieerden loopt fikse vertraging op. Ook verderop bij Mariaheide weten de Duitsers de Corridor enkele dagen te bezetten. Daardoor kunnen de Britse jeeps, tanks en andere voertuigen niet meer verder richting Arnhem. Het lukt de troepen bij Arnhem niet om de brug te veroveren. Operatie Market Garden mislukt.

Bron: Canon van Meerijstad

JE ONTDEKT HET OP

MEIERIJSTADHERDENKT.NL

BEZOEK BIJZONDERE LOCATIES

Volg de fietsroutes langs historische plekken, reis door de tijd met de podwalk, bezoek het Geronimo museum, boek een battle field tour. Herleef en beleef de historie.

BELEEF DE EVENEMENTEN

Van basecamp tot herdenkingsprongen, van expositie tot concert. In september en oktober vinden in Meierijstad tal van activiteiten plaats. Herdenk en vier met ons mee!

Foto: HenkBoons

LEES DE VERHALEN

Foto: familie Kuijper

Foto: Stichting Struikelstenen Meierijstad

Laat je raken door persoonlijke verhalen uit de oorlogsjaren. "Het schieten houdt niet op. En ik hoor explosies. Komen de Duitsers terug? Ik voel hoe mijn stem trilt."

DIT MAG JE ZEKER NIET MISSEN

Herdenk het verleden en vier de vrijheid, hier en nu. Met onze blik op de toekomst gericht. Herdenk en vier met ons mee. In september en oktober vinden er in heel Meierijstad talloze activiteiten plaats. We lichten er op deze pagina een paar uit. Kijk voor meer informatie en de actuele agenda met aanvangstijden op www.meierijstadherdenkt.nl.

FLAGS FOR FREEDOM

Onthulling social art project 'Flags for Freedom' op zondag **8 september**. Op initiatief van kunstenares Carin Simons hebben inwoners van Meierijstad bijzondere vlaggen gemaakt. Het eindresultaat is gedurende een aantal weken te bewonderen op verschillende locaties in Meierijstad.

THEATERSTUK

De Vlagheide in Eerde vormt het decor voor 'Achter de Horizon'. Een in opdracht van Brabant Herinnert speciaal geschreven theaterstuk om 80 jaar vrijheid te herdenken. De première vindt plaats op vrijdag **13 september**.

COLONNE

Een colonne van stichting Operation Market Garden doorkruist op zaterdag **14 september** met circa 200 voertuigen de centra van Sint-Oedenrode en Veghel. In Sint-Oedenrode wordt de colonne feestelijk onthaald met een muzikaal programma. Daarnaast slaat de Liberation Task Force (LTF) van **16 tot en met 18 september** een kampement op op de Markt in Sint-Oedenrode en naast de Eerdse molen. Ook zij zijn van **17 op 18 september** te vinden op de Noordkade in Veghel.

PARACHUTESPRONGEN

Ga op dinsdag **17 september** kijken naar de parachutesprongen in stijl van de Tweede Wereldoorlog uitgevoerd door Round Canopy Parachuting Team The Netherlands (RCPT). Ze landen in dropzone A, aan de Koeveringsedijk in Eerde. Hier zetten destijds de eerste parachutisten tijdens Operatie Market Garden voet op Nederlandse bodem, om vervolgens de vier bruggen in Veghel in handen te krijgen en te verdedigen.

AIR ASSAULT DEMO

De 101st Airborne Division (Air Assault) laat dinsdag **17 september** zien wat ze in haar mars heeft tijdens een unieke Air Assault Demo. Deze vindt plaats in het gebied rond de Vlagheide met helikopters en diverse manschappen. Het Amerikaanse leger laat in een voor Nederland unieke demonstratie zien hoe zij op dit moment opereert bij een eventuele bevrijdingsinzet.

SYMPOSIUM

Op het basecamp aan de Vlagheide/Spitfireweg in Schijndel wordt vrijdag **20 september** door de gemeente Meierijstad een symposium georganiseerd met als thema 'Voeding & Logistiek'. Voeding en logistiek zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Je hebt namelijk niets aan voeding als die de mensen niet bereikt. Zowel in het heden als het verleden zien we voorbeelden van de gevolgen voor de voedselvoorziening als de logistiek gebreken kent. De lessen die we kunnen trekken uit het verleden van onder andere Operatie Market Garden zijn ook nu nog actueel.

BASECAMP

Het Basecamp Vlagheide is van **zaterdag 14 tot en met zaterdag 21 september** geopend voor publiek (van 9.00 tot 17.00 uur). Hier komt de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog letterlijk tot leven. Er is een groot aantal historische legervoertuigen te bekijken waarmee terreindemonstraties worden gehouden. Op educatieve wijze wordt verteld en getoond op welke manier de bevrijders hun strijd voerden. En hoe hun logistiek achter het front verliep. Van veldkeuken en veldhospitaal tot radiopost en brandstofdepot. Kaartverkoop loopt via www.omg2024.nl.

VIERING VRIJHEID

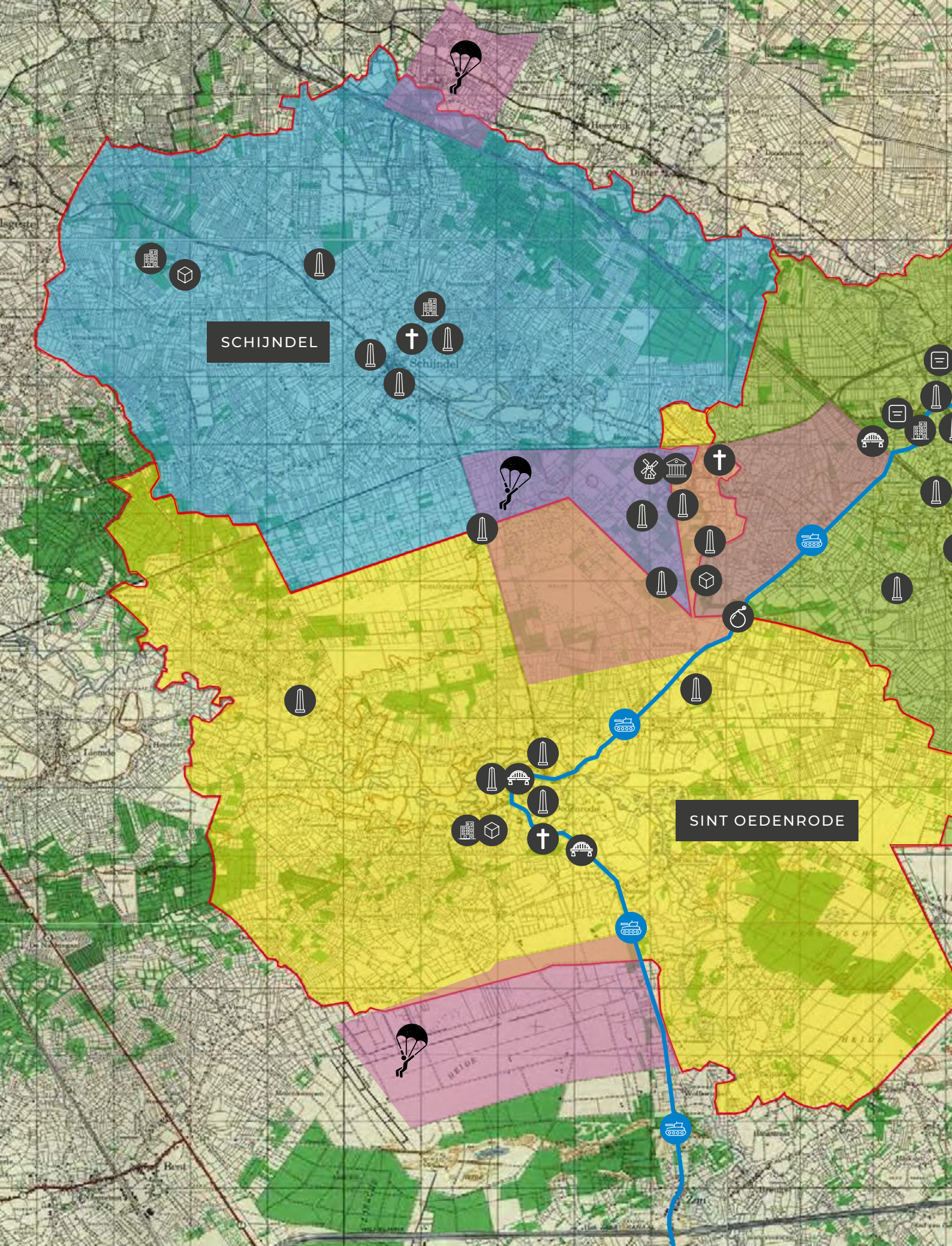
Wijbosch en Schijndel vieren en herdenken 80 jaar bevrijding samen op zondag **13 oktober**. De start is in Wijbosch met optredens van de Vocals, het gilde, doedelzakspelers en koor Potpourri. De activiteiten vinden plaats op meerdere locaties, waaronder het Plein, de Markt en tenslotte bij Lidwina op de Boschweg in Schijndel.

HERDENKINGSCONCERT

Het Koninklijke Luchtmacht Orkest geeft op zaterdag **16 november** een concert in Theater de Blauwe Kei in Veghel. Om de bevrijding van Meierijstad te herdenken. Het concert begint om **20.15 uur**.

En verder: herdenkingen, concerten, onthullingen, tentoonstellingen, themawandelingen, lancering van de Podwalk, doortochten en overnachtingen Liberation Task Force en nog veel meer.

TIP: Check voorafgaand aan het evenement de website voor de laatste informatie in verband met last minute wijzigingen.

HISTORISCHE LOCATIES

LEGENDA

- CORRIDOR
- DROPZONES
- VEGHEL
- SINT-OEDENRODE
- SCHIJNDEL
- ERP
- OORLOGSGRAVEN
- MONUMENTEN
- MUSEUM
- BELANGRIJKE GEBOUWEN
- STRUIKELSTENEN
- GEVECHT
- BRUG
- FOTOBANK (NIEUW)

In de periode 1940-1945 vonden er circa 100 vliegtuigcrashes plaats. Voor meer informatie zie QR-code (BHIC).

Disclaimer: deze kaart toont gebeurtenissen/locaties/gebouwen uit de periode 1940-1945 en monumenten die later zijn opgericht. In een aantal gevallen is het oorspronkelijke aangezicht volledig veranderd.

Voor meer informatie zie: www.meerijstadherdenkt.nl.

OORLOG IN OEKRAÏNE

VRIJHEID

IS ALLES

In Meierijstad worden sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne vluchtelingen opgevangen. In juni woonden er 576 Oekraïners op allerlei plekken in Meierijstad. Karyna Kutova is één van hen. Zij vertelt haar verhaal.

“Vrijheid is alles. Dat je niet in angst hoeft te leven. Je een huis en eten hebt en het belangrijkste... dat je kinderen veilig zijn”, dit is wat vrijheid betekent voor Karyna Kutova (37). Twee jaar geleden vluchtte zij, samen met haar man en twee dochters (nu 12 en 6) en hun pasgeboren zoontje naar Nederland. De stressvolle reis met de auto duurde een week, niet wetende wat ze te wachten stond. Daar blijven was geen optie. Karina had haar eigen zaak, een bar in Charkov. Deze stad werd flink gebombardeerd. Van haar bar is niets meer over.

LIEFDEVOL OPGEVANGEN

“Het moment dat we bij de opvanglocatie, het voormalige klooster van de Zusters Franciscanessen in Veghel, arriveerden, vergeet ik nooit meer. We werden zo liefdevol opgevangen. Er was een bed, er was eten en we voelden ons welkom. Iedereen was zo hartelijk. Ik moest er om huilen. Ook onze hond was welkom. Door de stress had hij al dagen niet meer geslapen, maar hij kwam tot rust op zijn nieuwe plek. Er was zelfs eten voor hem.”

IETS BIJDRAGEN

Met haar kinderen gaat het goed. Ze gaan naar school, sporten en hebben vriendjes en vriendinnetjes. Zowel Karyna als haar man hebben werk gevonden en wonen tijdelijk in een huis in Schijndel. Ze voelen zich al aardig ingeburgerd.

KARYNA KUTOVA
samen met haar kinderen

Ze vinden het belangrijk om iets bij te dragen aan de maatschappij. Echte zorgen heeft ze voor nu niet, alhoewel ze wel graag wil weten wat over een jaar gebeurt als de tijdelijke bescherming in Nederland afloopt. Ze vindt dat de opvang in Meierijstad een voorbeeld is voor meer gemeenten.

Geen oorlog, geen mensen die sterven door geweld; dát is haar grote droom. Karyna vindt het heel mooi dat wij aandacht besteden aan tachtig jaar vrijheid, want vrijheid is niet vanzelfsprekend.

11 LUCHTMOBIELE BRIGADE

De Amerikaanse 101ste Airborne Division (Air Assault) voert op 17 september een spectaculaire demonstratie uit boven de Vlagheide. Deze wordt mede mogelijk gemaakt door 11 Luchtmobiele Brigade, de snelst inzetbare conventionele eenheid van de Koninklijke landmacht.

De 11 Luchtmobiele Brigade is gespecialiseerd in inzet van zwaar getrainde militairen met helikopters, vliegtuigen en per parachute. Binnen 48 uur kunnen de eerste troepen overal ter wereld in actie komen.

De ruim tweeduizend militairen die bij de brigade werken zijn herkenbaar aan hun rode baret. Dit is het internationale herkenningsteken voor para- en luchtlandingseenheden. Deze baret krijgen de militairen niet zomaar, maar pas na het voltooien van een loodzware opleiding.

ELK MOMENT, ELKE MISSIE

Sinds de oprichting van de brigade in 1992 wordt deze vrijwel continu ingezet voor missies over de hele wereld, waaronder voormalig Joegoslavië, Cyprus, Kosovo, Eritrea, Irak, Afghanistan en Mali.

Momenteel zijn Luchtmobiele militairen ingezet in Bagdad en op Curaçao. Daarnaast trainen ze onder andere in de Verenigde Staten, door heel Europa onder andere Roemenië, Hongarije, Griekenland, Italië, Oostenrijk, Duitsland en Suriname, Belize (jungle training) om onder alle omstandigheden ingezet te kunnen worden.

Omdat de brigade door de lucht snel en over grote afstanden ingezet kan worden maakt het deze bij uitstek geschikt om in te grijpen bij opkomende crises en conflicten, evacuaties en humanitaire hulpverlening na rampen. Het credo van de Luchtmobiele Brigade is dan ook niet voor niets: 'Elk moment, elke missie'.

ONTDEK NOG MEER

Burgemeester Verheijen

De Duitse badjuffrouw

De Elfde Man (podcast-serie)

Het Pyama House

Stil Verd

er thuishomen

Hell's Highway (mentaire)

We komen allemaal terug

an

Verzet bij de rijwielhandel

Als mens zijn we gelijk

Het verhaal van de Ottens

Het verhaal van familie Kuijper

Het verhaal van Renée

Het verhaal van poggetulgen

Het verhaal van Koos

Tijdens de Tweede Wereldoorlog veranderden levens ingrijpend. Op www.meerijstadherdenkt.nl worden verhalen verzameld uit de bewogen oorlogsjaren in Eerde, Erp, Schijndel, Sint-Oedenrode, Veghel en alle andere kernen die samen Meierijstad vormen. Laat je raken door persoonlijke verhalen en perspectieven.

REIS

DOOR DE TIJD

MET PODWALK

VLAGHEIDE

Ontdek de strategische rol van de Vlagheide tijdens Operatie Market Garden, waar de bevrijding van Brabant begon. Reis door de geschiedenis en beleef de landing van de eerste geallieerden op Brabantse bodem op 17 september 1944. Laat je meevoeren door persoonlijke verhalen van ooggetuigen, terwijl je langs historische hoogtepunten wandelt.

Met de interactieve podwalk van Bezoek Meierijstad, een gps-gestuurde audiotour, beleef je de geschiedenis alsof je er zelf bij was. Volg de moedige mannen en vrouwen die voor onze vrijheid vochten en laat je inspireren door hun onverzettelijke geest.

Download nu de app, trek je wandelschoenen aan en zet koers naar Eerde. Speciaal voor geschiedenisfanaten, wandelliefhebbers en avonturiers. Mis deze unieke ervaring niet!

“My best memory of visiting Meierijstad was meeting the local people. Their kindness and love were genuine. You can tell that even if they weren’t directly affected by the war, they still felt it and their compassion, it’s something I’ll never forget! What the 101st did in 1944 is nothing short of heroic. They saved countless lives and restored hope to millions of people that their children could grow up to only know freedom. To see them commemorate their lives eighty years later means everything to me. We can’t forget the sacrifices they made and to keep their history and lives alive through generations to come.”

SPC PARLIER

(Specialist van de 101ste Airborne Division (Air Assault) die in september 2023 Meierijstad bezocht)

WE ZIJN

SÁMEN DE

SAMENLEVING

Begin twintig waren Michiel Janssen en Annelies Fleuren toen ze elkaar in 2005 tegenkwamen op de Koninklijke Militaire Academie (KMA) in Breda. Zij gingen hun droom achterna: werken bij Defensie.

Bijna twintig jaar later leven ze die droom nog steeds en deden ze ook een heleboel levenservaring op. Michiel werkt momenteel bij 11 Luchtmobiele Brigade in Schaarsbergen en Annelies bij 13 Lichte Brigade in Oirschot. Ze wonen in Veghel en zijn de trotse ouders van twee dochters.

MISSIES

Michiel ging drie keer op uitzending en Annelies een keer. In 2013/2014 waren ze samen in Afghanistan. Op missie gaan is 'een avontuur', zoals Michiel het noemt. "Daar doe je het allemaal voor. Het gevoel van kameraadschap is groot tijdens een uitzending. Dat is ook nodig want tijdens uitzendingen kunnen militairen heftige dingen meemaken."

Tijdens hun uitzendingen maakten Michiel en Annelies van dichtbij mee dat de aanwezigheid van Nederlandse militairen voor de lokale bevolking het verschil kan maken. Daar denken ze met een goed gevoel aan terug. "Met het aanleggen van wegen, elektriciteit, waterpompen of verbeteren van de gezondheidszorg bereikten we echt resultaten", vertellen ze.

"En als je dan thuiskomt, wat dan? Dan realiseer je je meteen weer hoe goed we het in Nederland hebben. Dat kan heel simpel zijn: je kunt hier lopen zonder naar de grond te hoeven kijken waar je je voeten neerzet tussen het ongelijke grind. Maar ook gewoon goed onderwijs en goed gevulde supermarkten. Het is ook wel een beetje confronterend; waar maken we ons hier toch zo druk om?"

Echtpaar Michiel Janssen en Annelies Fleuren ging op missie in Afghanistan

**HET HELE
VERHAAL LEZEN?**
Scan de QR-code

OORLOG

En dan is het ineens oorlog in Europa. Wat willen Annelies en Michiel daarover kwijt? Dat vrijheid geen vanzelfsprekendheid is noemen ze als eerste. Maar ook dat wij allemaal, hoe bescheiden ook, onze eigen verantwoordelijkheid hebben. Wat is vrijheid jouw waard? Sta eens stil bij het volgende: Mensen vluchten niet uit oorlogsgebieden omdat ze anderen tot last willen zijn. Ze vluchten omdat ze wanhopig zijn en een veilig heenkomen zoeken. Natuurlijk is Nederland heel erg druk, maar we moeten elkaar toch helpen?

Annelies en Michiel besluiten: "Wij zijn sámen de samenleving. Wat draag jij bij? Kun je zelf misschien proberen iets minder snel te oordelen en veroordelen? Praat met elkaar. Oordeel niet, maar praat. Leer van elkaar. Dat betekent dat we samen dingen kunnen en mogen doen, maar soms ook dingen moeten laten. Of ons ergens bij neer moeten leggen. Voor het algemeen belang, nationaal, maar ook internationaal. Ja, dat is toch wel de kern van onze boodschap: blijf met elkaar in gesprek."

RUUD GEBOERS GING TWEE KEER OP
UITZENDING NAAR AFGHANISTAN

IK VOEL ME GEEN HELD

Ruud Geboers uit Sint-Oedenrode woont samen met Lisa en heeft twee jonge kinderen. Op dit moment is zijn standplaats de Generaal Majoor Koot Kazerne in Stroe/Garderen. Een deel van zijn werkweek is hij ook thuis aan het werk.

Na zijn middelbare school was het tijd om keuzes te maken. Tijdens een bezoek aan de Banenwinkel in Eindhoven zag Ruud een filmpje over 'militair zijn' en de rest is geschiedenis. Op 2 mei 2025 is de Rooienaar twintig jaar militair.

UITZENDINGEN

Twee keer ging Ruud op uitzending naar Afghanistan. De eerste keer in 2008 concentreerde zich voornamelijk in en om Kamp Holland in Tarin Kowt. Ruud was er wachtcommandant. In 2010 volgde zijn tweede uitzending. Toen was Ruud veel op pad. De situatie in Afghanistan was op dat moment dusdanig dat dat niet zonder gevaar was. De plek waar je opgroeit is van groot belang voor wat je denkt, wat je beweegt, geeft Ruud aan. Het is goed om je dat te realiseren. Wat leidt er toe dat mensen dingen doen?

ALERT ZIJN

"Uitzendingen hebben effect op je", vertelt Ruud. Hij maakt daarbij onderscheid tussen tijdelijke en structurele veranderingen. "Net na terugkomst vonden mensen mij hard en kon ik mezelf niet druk maken over simpele zaken als de kaas die net op was. Gelukkig kan ik mezelf inmiddels weer druk maken om een pot gel die leeg is." Een structurele verandering in zijn gedrag is toch wel dat hij voortdurend alert is. "Ik scan altijd ruimtes als ik ergens binnenkom: waar is de nooduitgang?"

Foto: Mediahuis

HET HELE VERHAAL
LEZEN? Scan de QR-code

PITTIGE DAG

Wat voor hem altijd een zwarte dag in zijn leven zal blijven is 17 april. Op 17 april 2010 komen twee van zijn kameraden om door een bembom. "Deze datum is ieder jaar weer een pittige dag."

VETERANEN MEIERIJSTAD

Ruud maakt onderdeel uit van het comité dat de Veteranendag in Meierijstad organiseert. Jaarlijks zijn er op een vrijdag in Meierijstad twee herdenkingen, gevolgd door een ontmoeting met mede veteranen. Ruud vindt het goed dat er een jaarlijkse Veteranendag is. Graag ziet hij echter dat er zich meer jonge veteranen aansluiten. "Op missie geweest zijn, schept toch een band."

MEER RESPECT

Ruud geeft aan zich geen held te voelen. Wel is hij van mening dat er in Nederland met wat meer respect omgegaan mag worden met militairen. Met landgenoten die echt iets betekend hebben voor een land. "Veel mensen hebben geen idee. Ze hoeven absoluut geen 'u' tegen me te zeggen, maar een beetje respect tonen is toch wel het minste."

OUD IN NIEUW

Sinds de oorlogsjaren is er in het straatbeeld van Meierijstad veel veranderd. Panden zijn verdwenen of verbouwd, wegen zijn verlegd of nieuw aangelegd. Hoe bijzonder is het om het beeld van tachtig jaar geleden terug te plaatsen in de huidige situatie. Met de foto's uit de nadagen van de oorlog in de hand zocht de redactie de bewuste locaties op en legde deze opnieuw vast. Door beide beelden over elkaar heen te leggen ontstaat er een unieke nieuwe foto. Oud in nieuw.

"The commemoration of the 101st's actions in Meierijstad carries significant value for both the Soldiers of the 101st and the people of the Netherlands. The focus of the event is not to serve as a celebration of our actions and is not intended to praise us. It is meant to remind the world that the times we live in are relatively peaceful compared to multiple periods throughout history. The actions the 101st carried out were part of the effort to restore that peace and have lasting effects today. It is our responsibility to now maintain that peace. My favorite memory of my time in Meierijstad was serving as a safety on the Drop Zone for the parachute re-enactments. That experience provided insight of what it could've been like to be present on the day the 101st inserted into the Netherlands."

CPT CALEN ZELLER

(Kapitein van de 101ste Airborne Division (Air Assault) die in september 2023 Meierijstad bezocht)

TOEN IK DEZE FOTO ZAG WERD IK KNETTERGEK

Geschiedenisdocent Dirk Paagman, geboren en getogen in Schijndel, schreef het diepgravende boek *De Bevrijders van Schijndel*. Daarin zijn vele foto's uit de oorlogsjaren verzameld. In zijn zoektocht naar beeldmateriaal stuitte de schrijver op een wel heel bijzondere foto.

De inwoners van Schijndel gaan in september en oktober 1944 gebukt onder de Granaatweken. Nabijgelegen dorpen als Sint-Oedenrode, Eerde en Veghel waren al bevrijd tijdens Operatie Market Garden. Schijndel bleef echter in Duitse handen en lag wekenlang in de frontlinie. Duizenden inwoners schuilen in kelders of vinden een veilig heenkomen in buurdorpen.

GASTHUIS LIDWINA

In Huize Lidwina aan de Boschweg blijven de Zusters van Liefde op hun stek. De Duitse bezetter heeft in dit zieken- en verpleeghuis een hospitaal ingericht voor hun gewonden. Dit belet de dappere zusters niet om in het diepste geheim ook Amerikaanse gewonden onderdak te bieden. Geallieerde piloten en bemanningsleden van in de buurt neergekomen (zweef)vliegtuigen worden stiekem door omwonenden naar Huize Lidwina gebracht. Daar worden ze onder aanvoering van moeder-overste zuster Veronica verzorgd. De Duitsers verzorgen ook enkele gevangen genomen Amerikaanse gewonden, waaronder zweefvliegtuigpilot George Brennan. Hij stortte neer bij de Beek in Gemonde.

BEVRIJDERS VAN SCHIJNDEL

Na vier zenuwslopende weken breekt maandag 23 oktober 1944 aan. Eindelijk zijn daar de bevrijders van Schijndel: de Britse 51st Highland Division met de 5th Black Watch trekt door de straten. Vele decennia later krijgt historicus en schrijver Dirk Paagman de foto onder ogen die op deze bevrijdingsdag bij Huize Lidwina werd gemaakt.

Foto: Bill Warhurst, IWM

“Toen ik deze foto zag werd ik knettergek! Het beeld is haarscherp en er komt zoveel op samen. Pilot George Brennan (met krukken) praat met andere Amerikaanse Airborne militairen die hier verborgen zaten. Zie je de Screaming Eagle op hun uniform? Hun haren zijn netjes gekamd. Een heel mooi contrast met de gehelmde Britse bevrijders. De bajonetten zitten nog op hun geweer. Je herkent de soldaten van de 5th Black Watch aan de kruis patch op hun uniform. Dit is de enige bekende foto van onze bevrijders in Schijndel op deze unieke dag.”

MOED EN HULPVAARDIGHEID

Het door de veteranen van de 51st Highland Division geschonken monument aan de Rooiseweg/Structuurweg herinnert aan de bevrijders van Schijndel. En in het Veronicapark staat het beeld De Kloek. Het herinnert aan de bescherming die de zusters van het Lidwinaklooster tijdens de Tweede Wereldoorlog boden. Tijdens de onthulling in 1984 sprak piloot George Brennan op ontroerende wijze zijn diepe dank uit. Hij roemde de moed en hulpvaardigheid van de zusters, die hun eigen leven in de waagschaal legden voor hem en vele anderen.

HERDENKEN EN VIEREN: ZO GONST HET OP DE SCHOLEN

In de scholen in Meierijstad gonst het in september en oktober van de activiteiten rondom herdenken en vieren van 80 jaar vrijheid. De kinderen gaan hiervoor veel op pad. Bijvoorbeeld naar het Basecamp op de Vlagheide, Museum Jan Heesterhuis in Schijndel en de Bibliotheek in Veghel. Zo'n tweeduizend leerlingen van groep 7 en 8 leren zo over het belang om nooit te vergeten wat er is gebeurd en het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is.

LOKALE GESCHIEDENIS

Cultuurkade brengt het uitgebreide activiteiten aanbod voor scholen in Meierijstad samen. Van vrijheidscollege tot verhalenroute en van pop-up museum tot speurtocht in een archief. De belangstelling is groot met vierduizend inschrijvingen. Cultuurkade ontwikkelde ook een basis educatiepakket voor in de klas. Daarin staat de lokale geschiedenis centraal, met morele dilemma's en waargebeurde verhalen uit de eigen omgeving. Een geslaagde formule, weet ook een leerkracht die eerder met het lesmateriaal werkte: "Het staat dicht bij de kinderen en heeft ze aan het denken gezet."

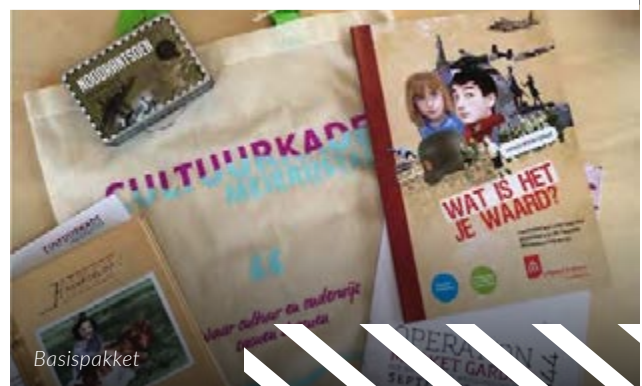
INDRUKWEKKEND

Tijdens de viering van 75 jaar vrijheid in 2019 ontmoetten leerlingen oorlogsveteranen uit de documentaire Operatie D-Day. Het maakte grote indruk, onder meer op Finn: "Wij mochten met Alan King praten! Hij was echt de ster van de documentaire. Wij waren zo trots dat wij die held ontmoet hadden. Ik zat in een groepje met mijn beste vriend, hij was net zo onder de indruk als ik."

Lees meer op www.cultuurkade.nl/vrijheid.

copyright Jumbo - Stephan Tellier, 2019

Basispakket

MEER DAN 800 DORPELINGEN
IN NADAGEN OORLOG GEËVACUEERD

EEN ONDERBELICHT VERHAAL

Meer dan 800 Ollanders verlieten in de nadagen van de oorlog op last van de Duitsers huis en haard. Wie het waagde om terug te keren wachtte een kogel. Gerrit van Gorkum vertelde vorig jaar over dit onderbelichte stukje dorps historie tijdens de Bevrijdingsmaaltijd.

Terwijl Sint-Oedenrode op 17 september 1944 juichend haar bevrijders verwelkomt zucht het naastgelegen Olland nog onder het juk van de bezetter. Het hoofdkwartier van de Duitsers is gehuisvest in de pastorie. Ze sommeren alle gezinnen om het dorp te verlaten. Onderdak moet gevonden worden bij familie en kennissen in Boxtel, Gemonde en Liempde. Duitse soldaten begeleiden de trieste uittocht.

Zes weken nadat de Nederlandse vlag uitgaat in Sint-Oedenrode wordt ook Olland eindelijk bevrijd en keren de verbannen gezinnen terug. Sommigen blijven nog wat langer op hun schuiladres. Het beeld wat ze eenmaal thuis aantreffen is niet fraai. Olland blijkt zwaar getroffen. Boerderijen en huizen zijn in puin geschoten. Veel vee is door granaten gedood.

Ook de woning van de grootouders van Gerrit van Gorkum aan de Slophoosweg loopt forse schade op. "De kanonnen stonden op het erf. In het voorhuis, dat destijds als café diende - mijn opa was landbouwer én kroegbaas - bleek een Duitse officier te zijn gestorven. Op het huis kwamen diverse granaten terecht. Het biljart, buffet, de bierinstallatie, glaswerk, tafeltjes en stoelen werden allemaal vernield. De granaatscherven zaten tot in de houten balken van de slaapkamer."

In enkele herbouwde boerderijen, zoals deze uit 1947, is een gevesteen geplaatst ter herinnering aan de verwoesting in de oorlog. De afbeelding stelt een leeuw voor die de vlammen overleeft.

Een artikel op de website van het BHIC van Willie Damen wekt de aandacht van Gerrit. "Zij verwees naar een simpel schriftje waarin door ambtenaren uit Sint-Oedenrode nauwgezet de namen en adressen van de geëvacueerden werden bijgehouden, maar ook waar onderdak werd gevonden en wanneer men terugkeerde."

Door zijn interesse voor geschiedenis en die van zijn familie in het bijzonder verdiept Gerrit zich verder in dit stukje dorps historie. Foto's van Olland uit die naoorlogse jaren zijn er weinig en ook bij de plaatselijke heemkundekring is er niet veel bekend. "Verteld over die tijd werd er niet veel. Men zweeg er over. Het was een soort trauma." Ook zijn moeder, een Berlicumse die in 1953 aan de Slophoosweg kwam wonen, zwijgt. "Ieder jaar rond de meidagen kwam het wel weer boven."

Opvallend genoeg zijn er bij het BHIC wel veel gedocumenteerde gegevens beschikbaar over aantallen slachtoffers, beschadigde woningen en vee dat werd gedood. "Het is ongelooflijk wat er is vernield. Ik breng in kaart welke boerderijen werden getroffen en welke later zijn herbouwd. Die laatste heb ik ook gefotografeerd. Sommige zijn voorzien van gedenktekens die herinneren aan de oorlog."

CONTEXTRIIJK LEREN

HOE PERSOONLIJKER DE VERHALEN,
HOE ENTHOUSIASTER LEERLINGEN WORDEN

HET HEEFT ME DAT SCHOOLJAAR VIER TAARTEN GEKOST

In september en oktober kom je ze tegen in Eerde, Sint-Oedenrode en Schijndel. Op de fiets, in kleine groepjes. Bij de molen, het kasteel en klooster. Op bruggen, kerkhoven en de Vlagheide. Het zijn leerlingen van het Elde College, derde klas vwo/havo. Ze zijn door geschiedenisdocent Johan van Geffen op pad gestuurd.

Na een lesreeks over Operatie Market Garden en de Granaatweken testen ze hun kennis in het veld. Op de plekken waar een stuk tastbare wereldgeschiedenis ligt. En waar ook de wortels van hun docent liggen. Zijn ouders maakten in hun kinderjaren de gebeurtenissen in 1944 mee.

HET BEKLIJFT ECHT

In een speciale app beantwoorden de leerlingen vragen en ze kraken de code van het spel. Het enthousiasme van docent Van Geffen en zijn *gamification* onderwijs werken aanstekelijk. "Met eigen ogen zien waar iets heeft plaatsgevonden geeft je het gevoel dat je er zelf bij was. Als ik de klas vertel dat ze moeten gaan fietsen dan hebben ze daar geen zin in. Maar bij de eerste opdracht begint het al leuk te worden. En wat ze leren beklijft echt. De toets na afloop van de opdrachten wordt heel goed gemaakt. Ze vertellen ontzettend veel details over wat hier is gebeurd."

WIE WAS ALEX?

Hoe persoonlijker verhalen worden, hoe enthousiaster de leerlingen erin duiken. Johan vertelt ze bijvoorbeeld over de Rooise Martin en de Amerikaanse Alex. Die twee ontmoeten elkaar in september 1944, niet ver van kasteel Henkenshage

in Sint-Oedenrode. De zesjarige Martin ontdekt daar soldaat Alex, verdekt opgesteld in een schuttersput. De nieuwsgierige jongen krijg blikjes met kant en klaar eten van de vriendelijke soldaat. Enige tijd later ziet Martin een kar voorbijkomen, met daarop lichamen van gesneuvelde soldaten. Alex is een van hen. De jonge Martin zal deze ontmoeting nooit meer vergeten. Het maakt grote indruk.

FLABBERGASTED

Zoek uit wie Alex was. Met die opdracht stuurde Johan zijn leerlingen op pad. De docent legt uit: "Zelf had ik al veel over Alex ontdekt. Maar ik had nog geen foto van hem. Ik beloofde een slagroomtaart als iemand die kon vinden. Ik was flabbergasted toen de eerste leerling daadwerkelijk met een foto aankwam. Het heeft me dat schooljaar vier taarten gekost", lacht de bevlogen docent. Hij heeft het er graag voor over. Zijn leerlingen steken veel op van de speurtocht. Dankzij deze vondst legt Johan contact met de familie van Alex. Afgelopen kerst voerde de inmiddels 86-jarige Martin een skypegesprek met hen. Een emotionele en hartverwarmende ervaring aan beide kanten van de oceaan.

CONTEXTRIIJK LEREN

Zoektochten naar onbekende soldaten. Opgravingen van kogelhulzen en granaatscherven. En de ontvangst van allerlei gastsprekers in de klas, van helikopterpilote tot re-enactor. Geschiedenislessen komen bij het Elde College volop tot leven met contextrijk leren. Ben jij nu ook nieuwsgierig geworden naar het verhaal van Martin en Alex? Je leest het op www.meerijstadherdenkt.nl.

CHEFKOK SIETSE BLUMMEL
SERVEERT KROL MET ARMELUIS STEAK

HISTORIE

OP JE BORD

Bedenk een eigentijds gerecht met producten die in de oorlogsjaren 'op de bon' waren, of gemakkelijk verkrijgbaar. Met die opdracht ging Sietse Blummel, executive chef van Sligro's ZiN Inspiratielab aan de slag. Hij bakte een breekbrood van krollen en serveert dit streekproduct met een verrassende 'armeluis steak' van knolselderij.

"Als Bosschenaar ben ik natuurlijk fan van de Bossche bol. In Meerijstad is de krol met speculaas een bekend fenomeen. Zeker in deze tijd van het jaar. Zo'n product laat iets van je identiteit als streek zien. Daarom is de krol mijn blikvanger geworden. Deze is gebakken met natuurlijke ingrediënten. Door er een breekbrood van te maken heb ik er een eigen draai aan gegeven. Mooi om te delen", licht Sietse Blummel toe.

SPECULAASKRUIMELS

De chefkok presenteert de krol op een oer-Hollands Delfts blauw tegeltje. In een klein kannetje zit gebruinde boter met een nootachtige smaak. Een quenelle van luchtig geklopte Meyerij roomboter met kruimels van speculaas maken het smaakvolle plaatje compleet. Hij knipoogt: "De krol kan ook worden gebruikt om in de jus van de armeluis steak te sopen."

VLEESBELEVING

Omdat men het in de oorlogsjaren vaak niet breed had en vlees op je bord geen garantie was, bereidt Sietse daarnaast een paar man's steak op basis van knolselderij. "Die behandel je alsof je een biefstuk bakt." Kaantjes van rugspek van het Livar varken zorgen voor de vleesbeleving. "Gele winterwortel en rode biet waren voor iedereen bereikbaar. Zuring groeide in de berm. Een lekker onkruid met een frisse, appelachtige smaak", stelt Sietse.

TULPENBOLLEN

De yoghurtmayonaise van groene kruiden was misschien niet iets van die tijd, realiseert de chefkok zich. "Kruiden als peterselie en selderij waren er echter volop", verdedigt hij zijn keuze. De gele uitjes geven het gerecht kleur en zijn een verwijzing naar de tulpenbollen die in de hongervinter in allerlei recepten werden verwerkt. "Met dit gerecht liggen de streek én historie op je bord."

**Benieuwd
naar het
recept?** Scan
de QR-code en
ga zelf aan de
slag. Succes!

80 JAAR LEVEN IN VRIJHEID.

80 Jaar leven in vrijheid vraagt niet alleen om reflectie, maar ook om viering. Samen verbonden. Dit inspireerde PaperArtist Origineeltje tot het creëren van deze tegel: een eigentijdse interpretatie van het iconische schilderij 'de Vrijheid leidt het volk' van Eugène Delacroix.

Ditmaal representeert 'het volk' zowel de mensen van het heden als die van het verleden, waaronder de dappere militairen van de Amerikaanse 101ste Airborne Division en de Schotse Highland Division die ons hebben bevrijd. Het beeld toont het meisje, bekend van het oorlogsmonument in Schijndel, hand in hand lopend met een hedendaagse jongen en andere kenmerkende beelden uit 1944 én het heden. Samen verbonden. Bij deze illustratie voel je de krachtige boodschap dat we gezamenlijk moeten blijven werken aan onze vrijheid.

Vrijheid is een werkwoord.